

Njan aagbanj ki Pɔɔl ηmee ki tii KORINT YAAB na

¹ Min Pɔɔl u Yesu Kristo yin mi ke m le ye waak-pambal, Uwumbɔr aageehn pu na, m ni tina aabo Sosenes le ηmee kigbanj kee

² tii Uwumbɔr aanib bi bi Korint aatinj ni na. Uwumbɔr Aafuur Nyaan ηa nimi bininyaam Yesu Kristo pu, ki yin nimi ke ni li ye waaninyaam, ni binib bimɔk yin Tidindaan Yesu Kristo aayimbil ntim mɔmɔk ni na. U ye Bidindaan, ni ti mu Aadindaan.

³ Tite Uwumbɔr ni Tidindaan Yesu Kristo ηa tinyoor ηa ni pu ki tii nimi nsuudoon.

Tinyoor ti bi Yesu Kristo ni na

⁴ N-yoonn mɔmɔk m dooni Maawumbɔr ni pu. Waah ηa nimi tinann Yesu Kristo pu na, le m dooni u.

⁵ U pu, ni kan Uwumbɔr aanyoor tiwan mɔmɔk ponn ni, ki nyi waabɔr, ki ηmaa len ti mbamɔm.

⁶ Ba pu? taah nan tuk nimi Kristo aabɔr na, ni gaa ti mbamɔm.

⁷ Nima pu na, naa lann Uwumbɔr Aafuur Nyaan aapiin mubaa, ki bi ki kii bundaln Tidindaan Yesu Kristo ga gir ni na.

⁸ U mu ga pɔɔ nimi aataakpab waasan wɔb, ni taa li kpa taani Tidindaan Yesu Kristo aataak daal.

⁹ Uwumbɔr ηani waah len pu na la. U yin nimi ke ni ni Ujapɔɔn Tidindaan Yesu Kristo li kpaan kijɔtiik ni tɔb.

N-yakr mu bi Yesu Kristo aadidiliib ponn ni na

¹⁰ Nnaabitiib, m gan nimi Tidindaan Yesu Kristo aayimbil pu ke ni məmək li ηun tii təb, aan kinikpakpak taa li bi nikaasisik ni; ni li kpa kiməbaan, ki li kpaan nlandak mubaa.

¹¹ Nnaabitiib, Kloe aachiln ni aanib tuk mi ke kinikpakpak bi nikaasisik ni.

¹² Maah len pu na le ye ke ubaa len ke u dii Pəəl la, uken mu len ke u dii Apolos la, uken mu len ke u dii Piita la, uken mu len ke u dii Kristo la.

¹³ Kristo yakr la aa? Bi kpa min Pəəl ndəpuinkoo pu ki tii nimi ii? Bi muin nimi nnyun ni Pəəl aayimbil ni la aa?

¹⁴ M dooni Uwumbər ke maa muin ni ponn ni ubaa nnyun ni, see Krispus ni Gayus baanja.

¹⁵ Nima pu na, ubaa aan ηmaa len ke bi muin nimi nnyun ni maayimbil ni.

¹⁶ M muin Stefanas aachiln ni aanib mu nnyun ni. M mu aa ki teer ke m muin unii uken kpee.

¹⁷ Ba pu? Kristo aa tun ni mi ke m nan muin binib nnyun ni. U tun ni mi ke m nan tuk bi waabənyaan ngbaan la. Naa ye ke m di binib aalan le tuk bi. M yaa ba ηa kina kan, ni ba ga cha Kristo aah kpo ndəpuinkoo pu na ηa yəli.

Yesu Kristo le ye Uwumbər aapəən, ni waalan

¹⁸ Binib bi ga kuln na, ti yaa tuk bi ke Kristo nan kpo ndəpuinkoo pu ki tii bi kan, ni bi ke kijərək aaliin na le ki tii bi. Ni mu ye Uwumbər aapəən le ki tii timi bi ηmar na.

¹⁹ Ni ηmee Uwumbər Aagbanj ponn ni ke uma Uwumbər bui ke,*

---

* **1:19** : Lik Aisaya 29.14.

“M ga cha bilankpalb aalan bee yɔli,
m ga yii binibiwolm aalan.”

²⁰ Bilankpalb bi la? Binibiwolm mu bi la? Dandana aanib bi kpak kinikpakpak na mu bi la? Uwumbɔr cha dulnyaa wee aalan ŋa yɔli.

²¹ Uwumbɔr u kpa nlan na len ke dulnyaa wee aalan aa ŋmaa cha binib bee u. Nima pu na, u gaa binib bi gaa Yesu ki kii na lii, kijɔrk aabɔr ti ti joo tuk binib na pu. Waageehn le na.

²² Juu yaab ban ke bi kan lijinjiir aawan, le ki nin gaa Yesu ki kii, Griik yaab mu ban nlan.

²³ Le ti tuk bi Kristo aah kpo ndɔpuinkoo pu ki tii bi pu na. Ni ye linjuul aabɔr le ki tii Juu yaab, ki ye kijɔrk aabɔr ki tii binib bi kaa ye Juu yaab na mu.

²⁴ Tɔ, Kristo le ye Uwumbɔr aapɔɔn ni waalan ki tii binib bi u yin bi na, bi ye Juu yaab na, ni bi kaa ye Juu yaab na mu.

²⁵ Ba pu? Uwumbɔr aajɔrk kpa nlan jer binib aalan, le waagiin mu kpa mpɔɔn jer binib aapɔɔn.

²⁶ Nnaabitiib, teer naah nan bi pu buyoonn Uwumbɔr yin nimi na. Ni ponn ni, naa ye binib pam le nan kpa nlan, naa ye binib pam le nan ye mpɔɔndam, naa ye binib pam le nan ye mpɔɔn aamaal ni aanib.

²⁷ Uwumbɔr nyan binib bi ye bijɔrb dulnyaa ni aanib aanibil ni na, le ki tee cha binib bi kpa nlan na ji inimɔɔn. U nyan binib bi ye bigiim dulnyaa ni aanib aanibil ni na, le ki tee cha bipɔɔndam ji inimɔɔn.

²⁸ U nyan bigiim, ki nyan binib bi ye fam binib aanibil ni na, ki nyan binib bi kaa ye nibaa binib aanibil ni na mu, aan ki ŋa binib bi kpa ipɔɔn na yɔli.

²⁹ U ɲa kina ke unii ubaa taa li kpa kipupuk ubaa pu uma Uwumbɔr chee.

³⁰ Uwumbɔr cha ni ni Yesu Kristo kpaan la, ki cha u ye timi aalan. Yesu pu, le u len ke timi aabɔr ɲan, ki ɲa timi waaninyaam, ki gaa timi lii.

³¹ Nima pu na, ni li ɲani naah ɲmee Uwumbɔr Aagbaɲ ponn ni pu na ke, “Unii umɔk ban u li kpa kipupuk na, u li kpa kipupuk Uwumbɔr pu.”†

2

Baah kpaɔ Yesu Kristo ndɔpuinkoo pu pu na aabɔr

¹ Nnaabitiib, nima pu na, maah nan dan nan tuk nimi Uwumbɔr aabɔr na, maa nan di mmɔmɔɔn ni binib aalan le tuk nimi.

² Ba pu? maa nan ban m dakl tibɔr tibaa nikaasisik ni see Yesu Kristo aabɔr, ni waah kpo ndɔpuinkoo pu pu na aabɔr.

³ Maah nan bi ni chee na, m nan ye udabur la. Ijawaan pu, le nwon nan gbaa.

⁴ M nan joo Uwumbɔr aaliin tuk nimi, kaa nan joo mmɔmɔɔn ni binib aalan tuk nimi. M nan tuk nimi Uwumbɔr aaliin ki mɔk nimi Waafuur Nyaan aah kpa mpɔɔn pu na;

⁵ ba pu? m nan ban ke ni gaa Yesu ki kii Uwumbɔr aapɔɔn pu, ki taa li ye binib aalan pu.

Uwumbɔr aalan

⁶ Tɔ, ti len nlan aabɔr ki tuk binib bi chikr Uwumbɔr aabɔr wɔb na. Nlan ngbaan mu aa ye dulnyaa aalan, ki mu aa ye dulnyaa wee ni aabɔrb aalan. Dulnyaa wee ni aabɔrb aapɔɔn bi bar la.

---

† **1:31** : Lik Jeremia 9.24.

⁷ Ti len Uwumbər aabəbərkaan aalan mu nan bər na aabər la. Uwumbər aah kaa nan kee naan dulnyaa wee na, u nan dakl nlan mue, ke ti mu ji waaməən.

⁸ Dulnyaa wee ni aabər ubaa aa nyi nlan ngbaan. Bi yaa ba nyi kan, baa ba ga kpa Tidindaan u yeh tiwan məmək na ndəpuinkoo pu.

⁹ Ni ηmee Uwumbər Aagbanj ni ke,
 “Tiwan ni binib aanimbil aa kee kan ni,
 bitafal mu aa kee ηun ni pu,
 aan baalandak aa kee dakl naabər na,
 nima le Uwumbər ηa tii binib bi gee u na.”*

¹⁰ Le Uwumbər cha Waafuur Nyaan kpiir tiwan ngbaan mək timi. Ba pu? Nfuur Nyaan ngbaan nyi tiwan məmək, ki nyi Uwumbər aasui ni aabər mu.

¹¹ Unibəən ma kan, ubaa aa nyi usui ni aabər. Waawiin mu bi u ni na baanja le nyi. Kina pu na, ubaa aa nyi Uwumbər aasui ni aabər, Uwumbər Aafuur Nyaan baanja le nyi.

¹² Naa ye dulnyaa wee aabimbin le ti gaa. Uwumbər Aafuur Nyaan le ti gaa, aan ki bee tiwan ni Uwumbər tii timi, waabulchinn pu na.

¹³ Tibər ngbaan le ti joo tuk binib. Naa ye iliin i binib aalan mək timi na, le ti joo tuk bi. Ti joo iliin i Uwumbər Aafuur Nyaan mək timi na la. Ti joo Uwumbər Aafuur Nyaan aaliin le tuk binib Waafuur Nyaan aabər.

¹⁴ Unii u kaa kpa Uwumbər Aafuur Nyaan na, u yii Nfuur Nyaan aabər, ki dak ke Nfuur Nyaan aabər ye kijərək aabər la. Uwumbər Aafuur Nyaan le cha binib bee mu aabər. Nima pu na, unii u kaa

---

* **2:9** : Lik Aisaya 64.4.

kpa Uwumbɔr Aafuur Nyaan na aa ŋmaa bee mu aabɔr.

¹⁵ Unii u kpa Uwumbɔr Aafuur Nyaan na nyi tibɔr mɔmɔk, le unii ubaa aan bee udaan ngbaan aabimbin.

¹⁶ Nma nyi Uwumbɔr aalandak? Nma ga ŋmaa mɔk u waah ga ŋa pu na? Timi le kpa Kristo aalandak.

3

Uwumbɔr aatutum aabimbin

¹ Nnaabitiib, maa ŋmaa len ni chee ke maah ga len binib bi kpa Uwumbɔr Aafuur Nyaan na chee pu na. M len ni chee ke maah ga len binib bi dii dulnyaa aasan na chee pu na la. Ni laa ye mbipɔm le Kristo aasan ponn ni.

² Mbipɔm ŋaa libiil la. Baa ŋmaa ŋmɔ tinann. Kina le cha m nan tuk nimi iliin i diin na. Ba pu? naa nan kee ŋmaa beer iliin i pɔɔ na. Dandana wee naa kee nin bee.

³ Ba pu? ni laa beenin bi ke binib bi dii dulnyaa aasan na la. Ni ponn ni bibaa kpa lipiipoln ki kpak tɔb kinikpakpak. Nima le mɔk ke ni dii ke dulnyaa aanib aah dii pu na, ki ŋani ke dulnyaa yaab na.

⁴ Ubaa yaa len ke u dii Pɔɔl, le uken mu yaa len ke u dii Apolos kan, naa naahn dulnyaa yaab aa?

⁵ Nma ye Apolos? Nma ye Pɔɔl? Ti po ye Uwumbɔr aatutum bi ter nimi ke ni gaa Yesu ki kii na la. Ti mɔmɔk tun lituln li Uwumbɔr tii timi ke ti tun na la.

⁶ Min le bun tijikaar, le Apolos ŋani nnyun; Uwumbɔr le cha ti punni ki muuni.

⁷ Nima na, unii u bun na, ni unii u ηani nnyun na, aa ye nibaa. Uwumbər u cha ti punni ki muuni na, uma le ye u nyuun na.

⁸ Unii u bun na, ni unii u ηani nnyun na kpaan la. Uwumbər ga tii unii məmək waapar, waatuln aah ηeer pu na.

⁹ Ba pu? ti ni Uwumbər kpaan le ki tun lituln. Ni bi le ke Uwumbər aasaak na. Ni bi le ke Uwumbər aadiik na.

¹⁰ Uwumbər aah ter mi pu na, le m ye kidiik aatotoor aaninkpel u kpa nlan, ki maa kidiik ngbaan aadinyikl na. Le bi mu paa na maa li pu. Unii məmək li nyi waah ga ηa pu ki maa lidinyikl ngbaan paab na.

¹¹ Yesu Kristo le ye lidinyikl li bi maa na. Ubaa aa ηmaa maa lidinyikl liken.

¹² Bibaa ga di salmaa, bibaa tikunabr, bibaa ηitakpanyaan maa kidiik ngbaan; bibaa mu ga di idɔ, bibaa timoor, bibaa ηikak, ki maa.

¹³ Binib məmək aatuln ga nan nya mpaan pu. Bundaln Uwumbər ga ji binib tibər na, liyaadaal ngbaan ga mək baatuln aah ye pu na. Liyaadaal ngbaan mmii aataak daal le na. Mmii ngbaan ga tɔɲ lik binib məmək aatuln aah bi pu na.

¹⁴ Binib məmək aah maa lidinyikl paab pu na, mmii yaa kaa gaa kan, bi ga kan baatuln aapar.

¹⁵ Mmii ngbaan yaa gaa unii aah maa pu na kan, waan kan waatuln aapar. Uma ubaa ga ηmar, ki ga li bi ke unii u ηmar mmii ni na.

¹⁶ Naa nyi ke ni ye Uwumbər aadiik aa? Naa nyi ke Uwumbər Aafuur Nyaan bi ni ni ii?

¹⁷ Unii yaa bii Uwumbər aadiik kan, Uwumbər ga bii udaan ngbaan. Ba pu? Uwumbər aadiik bi

chain la. Nimi le ye kidiik ngbaan.

¹⁸ Ni taa ηmanni nibaa. Unii yaa bi nikaasisik ni ki dak ke u kpa dulnyaa wee ni aalan kan, cha u di nlan ngbaan lii, aan ki kan Uwumbor aalan.

¹⁹ Ba pu? dulnyaa wee ni aalan ye kijork le Uwumbor chee. Ni ηmee Uwumbor Aagban ni ke, “U chur bilankpalb baalan ni,”

²⁰ ki ki ηmee ke, “U nyi bilankpalb aalandak, ke i ye yoli la.”*

²¹ Nima pu na, ubaa taa li kpa kipupuk binib pu. Tiwan məmək ye nimi yaan la.

²² Min Pɔɔl, ni Apolos, ni Siifas,† ni dulnyaa wee, ni liməfal, ni nkun, ni tiwan ni bi dandana na, ni tiwan ni ga li bi n-yoonn mu choo na məmək ye nimi yaan la. Ni mu ye Kristo yaab la.

²³ Kristo mu ye Uwumbor yoo la.

4

Yesu Kristo aatutum aabimbin

¹ Ni ηan ke ni bee ke ti ye Kristo aatutum la. Uwumbor di waabɔbɔrkaan ηa tinjaal ni ke ti di tuk binib.

² Bi yaa di tiwan ηa unii aanjaal ni kan, ni ηan ke u ηa ni mbaməm.

³ Mma kan, nimi, bee dulnyaa ni aanib yaa ji mi tibor kan, ntafal aa bi ni ni. M mu aa ji mbaa tibor.

⁴ Maa nyi tiwan nibaa nsui ni aan naa ηan. Nimina mu aa mək ke maabor ηan Uwumbor chee. Tidindaan le ye u ji mi tibor na.

⁵ Nima pu na, ni yaa kaa kee ηeer kan, ni taa ji unii ubaa tibor, see Tidindaan nan gir ni. Uma

---

* **3:20** : Lik Ilahn 94.11. † **3:22** : Siifas ye Piita aayimbil liken la.

le ga kpiir tiwan ni bəə mbəmbəən ni na, ki kpiir unibən məmək aalandak. Liyaadaal ngbaan kan, Uwumbər ga pak binibaməm məmək.

⁶ Nnaabitiib, maah len pu na, m len ɲaɲ m ni Apolos aabər, ke m ter nimi la. M ban ke ni dii Uwumbər Aagbaɲ aah len pu na. Ni taa li kpa kipupuk ubaa pu ki lik uken fam.

⁷ Ɲma ɲa si le aa jer uken? Saah kpa ni na, naa ye Uwumbər le tii si ii? Uwumbər aah tii si na, ba ɲa aa kpa kipupuk ke uma le aah kaa tii si na?

⁸ Ni dak ke ni puun kan tiwan bab a, ki ye bipəəndam, ki kpaln bibərb, ki cha timi a. Ni yaa ba sil ye bibərb aan ti mu li ye bibərb ni chee kan, ni ba ga li mə timi.

⁹ Ba pu? m dak ke Uwumbər ɲa timi waakpambalb puwəb yaab. Ti naahn bijab bi, bi ga ku bi binib aanimbil ni na la. Ti ye lijinjaar aawan le dulnyaa wee ni. Ti ye lijinjaar aawan, binib ni Uwumbər aatuuntiib aanimbil ni.

¹⁰ Kristo pu, ti ye bijərb la; le nimi ye bilankpalb Kristo aasan ni. Ti ye bigiim la; le nimi ye bipəəndam. Ni kan nnyun binib chee; le tima ye fam bi chee.

¹¹ Nkon le joo timi, nnyunyuu mu joo timi, le ki nan saa dandana wee. Ti peeni tiwanchar la. Le binib gbaa timi. Taa kpa taah ga li koo nin chee na.

¹² Ti tun lituln linimaln, ki joo timi aɲaal imina le ki tun. Binib seei timi la, le ti bui bi ke, “Uwumbər ɲa tinyoor ɲa ni pu.” Bi ɲani timi falaa la, le ti ji limər.

¹³ Bi bii timi la, le ti len bi iməliinyaan. Bi ɲani timi ke dulnyaa aajəɲ, ni litapuln pu aabir na la, le

ki nan saa din.

¹⁴ Maa ηmee tibər ngbaan m jinn nimi iniməən. M ban m sur nimi ke maabigeehm na la.

¹⁵ Ba pu? ni yaa kpa biməmək b ηichur kipiik Kristo aasan ni kan, ni kpa te ubaa baanja la. Min le ye nite. Kinye? maah nan tuk nimi tibənyaan tee na, le m kpaln nite Yesu Kristo aasan ni.

¹⁶ Nima pu na, m gaηni nimi, ni li dii ke maah dii pu na.

¹⁷ Nima le m ga cha Timoti dan ni chee. U ye maabogeehn Tidindaan aasan ni, ki bi mbaməm. U ga teer nimi maah dii Kristo aasan pu na, ki ga teer nimi ke m tuk Kristo aanib bi bi ηipepel məmək ni na ke bi mu dii kina.

¹⁸ Ni ponn ni bibaa kpa kalmbaani, ki dak ke maan dan ni chee.

¹⁹ Tidindaan yaa kii kan, m ga dan ni chee dan-dana wee, ki nan bee binib bi kpa kalmbaani na aabimbin. Maan lik baaliin. M ga lik ke Uwumbər aapəən bi bi chee aan mu aa bi.

²⁰ Uwumbər aanaan aa ye iliin. Mu ye mpəən la.

²¹ Ni ban ke m dan ki li joo ni ntafadaan, aan ni ban ke m dan ki li joo ni ngeehm aaliin ni nsuudoon la?

5

Kininsuη ki bi nikaasisik ni na

¹ Tə, bi tee len ke kininsuη aatuln bi nikaasisik ni, ke ni ponn ni ubaa gaa ute aapuu. Hali binib bi kaa dii Uwumbər aasan na aa ηani kina.

² Nimi ηani kina la, ki mu kpa kalmbaani. Ba ηa naa bii nisui? Ni ηan ke ni nyan unii u ηa kina na nikaasisik ni.

³ Mma kan, nwon aa bi ni chee, maalandak mu tee bi ni ni. Nima pu na, m puun siin unii u ŋa kina na ntafadaan, ke maah bi ni chee le na.

⁴ Ni yaa kuun tɔb chee kan, maawiin, ni Tidindaan Yesu aapɔɔn mu bi ni chee, Tidindaan Yesu aayimbil ni,

⁵ ni di udaan ngbaan ŋa kinimbɔŋ aanaal ni, ke ki cha uwon ji falaa dulnyaa wee ponn ni. Nima le waawiin ga ŋmar bundaln Tidindaan ga ji binib tibɔr na.

⁶ Naa ŋan ke ni li kpa kipupuk. Naa nyi ke boroboro aanyɔk siib le cha boroboromɔn duuni ii?

⁷ Ni ŋan ke ni nyan boroboro aanyɔkpok, aan ki li ye boroboro u kaa kpa nnyɔk na. Ni sil ye boroboro u kaa kpa nnyɔk na la. Maah len pu na le ye ke titunwanbir siib ga bii ni mɔmɔk. Nima pu na, ni nyan titunwanbir mɔmɔk nikaasisik ni. Ni ye bininyaam la. Ni li ŋani ke bininyaam na. Ba pu? Kristo nan di ubaa toor kitork tii Uwumbɔr, timi aatunwanbir pu.

⁸ Nima pu na, cha ti li ji Lakr-ŋer aajim,* ki ŋmɔ boroboro u kaa kpa nnyɔk na, ki di boroboro aanyɔkpok lii. Maah len pu na le ye ke ti li dak ilandak i ŋan na, ki li ŋani mbamɔm, ki di bakaa ni titunwanbir lii.

⁹ Tɔ, m nan ŋmee kigbaŋ ki tuk nimi ke ni ni bidagoob taa kpaan tɔb chee.

¹⁰ Maa len dulnyaa aanib pu; dulnyaa aanib bi ye bidagoob, ni binimandam, ni binib bi ji biken

---

* **5:8** : Israel yaab nan ji Lakr-ŋer aajim ke bi teer buyoonn Uwumbɔr nan nyan bi tinaagbiir ni, Ijipt aatin ni na. Lik Nnyam 12.1-27.

pempem na, ni biwaadam na, naa ηmaa nya bi chee, see ni nyan dulnyaa wee ni.

¹¹ Maah len pu na le ye ke unii u len ke u dii Kristo aasan na, u yaa ye udagoor, bee uni-mandaan, bee uwaadaan, bee ηsiibil daan, bee udagbiir, bee unii u ji binib pempem na kan, ni ni udaan ngbaan taa kpaan. Hali ni taa ji u chee tijikaar.

¹²⁻¹³ Binib bi kaa ye Yesu aanib na, maan siin bi ntafadaan. Naa ye maabɔr. Uwumbɔr le ga siin bi ntafadaan. Binib bi ye Yesu aanib na yaa ηani ni kaa ηan na kan, nimi nibaa siin bi ntafadaan man. Nima pu na, ni nya utunwanbirdaan ngbaan nikaasisik ni.

6

Naah joo biken chaa libɔjil ni pu na

¹ Tɔ, ni ponn ni ubaa ni unɛen aatɔ yaa kpa tibɔr kan, ba ηa ni chaa bibɔjirb chee, binib bi kaa dii Uwumbɔr aasan na aanimbiin ni, bi ti len tibɔr ngbaan, kaa cha Uwumbɔr aanib len ti?

² Naa nyi ke Uwumbɔr aanib ga ji dulnyaa yaab tibɔr aa? Ni yaa ga ji dulnyaa yaab tibɔr kan, naa ηmaa toor tibɔr waatiir aa?

³ Naa nyi ke ti ga ji Uwumbɔr aatuuntiib tibɔr aa? Nmaninkabaa dandana wee aabɔr?

⁴ Nima pu na, tibɔr yaa bi nikaasisik ni kan, cha binib bi ye biwaatiib nikaasisik ni na len ti.

⁵ M len ke m jinn nimi inimɔɔn la. Ulankpal ubaa aa bi nikaasisik ni ii? Ni ponn ni ubaa aan ηmaa len tibɔr tii nimi ii?

⁶ le ki cha ubaa ni una aabo cha bibɔjirb chee, ki ti cha binib bi kaa gaa Yesu ki kii na len baabɔr.

⁷ Ni yaa po kpa tibər nikaasisik ni, ki di ɲa bibɔjirb aɲaɲal ni kan, naa dii Yesu aasan mbamɔm. Aana aabo yaa ɲa si bakaa, bee u ji saawan kan, taa gar u. Aa yaa kaa gar u kan, ni soor ni aa di ti buen bibɔjirb chee.

⁸ Ni ye naabitiib la; le nimi nibaa ɲani tɔb bakaa, ki su tɔb kinaayuk.

⁹ Naa nyi ke binib bi aabimbin kaa ɲan na aan kan Uwumbər aanaan aa? Ni taa ɲmanni nibaa man; bibɔnbɔnn, ni biwaadam, ni bidagoob, ni bijab bi di biɲeen aatɔtiib kpaln bipiib ki doo bi chee na, ni bijab bi mu di bibaa ɲa bipiib ki cha bijab ɲeen aatɔtiib doo bi chee na,

¹⁰ ni binaayukb, ni binimandam, ni bidagbiirb, ni ɲisiibildam, ni binib bi ji biken pempem na, aan kan Uwumbər aanaan.

¹¹ Ni ponn ni bibaa nan bi kina la; le Uwumbər finn nipobil, ki ɲa nimi binib bi bi chain na, ki len ke nimi aabər ɲan, Tidindaan Yesu Kristo aayimbil pu, ni timi Aawumbər Aafuur Nyaan pu.

Cha Uwumbər kan nnyuɲ saawon pu

¹² Nimi bibaa bui ke tiwan nibaa aa kɔ. Tɔ, ni mu aa ye tiwan mɔmɔk le ga ter nimi. Tiwan nibaa aa kɔ; m mu aan cha tiwan nibaa chuu mi tinaagbiir.

¹³ Bibaa len ke lipuul pu le tijikaar bi, le tijikaar mu pu, lipuul bi. Tɔ, Uwumbər ga cha ni mɔmɔk nilee ɲa yɔli. Timi aawon tee aa bi kidagook aatuln pu, ti bi Tidindaan aatuln pu la. Tiwon mu ye Tidindaan yaan la.

¹⁴ Uwumbər nan fikr Tidindaan nkun ni. Waapɔɔn pu, u ga fikr timi mu nkun ni.

¹⁵ Naa nyi ke nimi aawon ye Kristo aawon aawan aa? M ga di nwon tee, ti ye Kristo aawan

na, ki di kpaan upiidagoor aawon ni ii? Maan ŋa kina kpala.

¹⁶ Naa nyi ke unii u doon upiidagoor chee na, bi kpaan tiwon tibaa la aa? Ba pu? Uwumbɔr Aagban len ke, “Upii ni uja yaa nyi tɔb kan, bi kpaan tiwon tibaa la.”

¹⁷ Tɔ, unii u kpaan Tidindaan chee na, bi kpaan nwiinbaan la.

¹⁸ Ni di cha kidagook aatuln. Unii yaa tun titunwanbir kan, naa bi tiwon ponn ni, see kidagook aatuln. Unii u gɔr kidagook na, u ŋa uma ubaa aawon bakaa la.

¹⁹ Naa nyi ke nimi aawon ye Uwumbɔr Aafuur Nyaan aadiik la aa? Uwumbɔr tii nimi Waafuur Nyaan, le mu bi ni ni.

²⁰ Uwumbɔr daa nimi le ki pan. Naa yeh nibaa, Uwumbɔr le yeh nimi. Nima pu na, ni di nimi aawon tun lituln li ga nyun Uwumbɔr na.

7

Lichamɔln aabaan

¹ Naah ŋmee mi kigban tibɔr ti pu na, ni ŋan ke uja taa li nyi upii.

² Tɔ, kidagook aatuln pu, ni ŋan ke uja mɔmɔk li kpa uma ubaa aapuu, upii mɔmɔk li kpa uma ubaa aachal.

³ Upii yaa ban uchal kan, u taa yii, uja mu yaa ban upuu kan, u taa yii.

⁴ Upii aa joo uwon, uchal le joo ti. Uja mu aa joo uwon, upii le joo ti.

⁵ Ubaa taa yii uken, see ni puen kii tii tɔb ki laa di cha siib, aan ki li kpa n-yoonn ki mee Uwumbɔr, [ki lul bumɔb,] le ki ki kpaan tɔb chee. Ni yaa kaa

ki kpaan tɔb chee kan, kinimbɔŋ ga tɔŋ nimi ni tun kidagook aatun. Ba pu? naan ŋmaa chuu nibaa.

⁶ Maah ga len tibɔr ti na le ye ke m ga cha ni ŋa kina, maa len ke see ni ŋa kina.

⁷ Maageehn le ye ke ni mɔmɔk li bi ke maah bi pu na. Uwumbɔr mu tii unii mɔmɔk uma ubaa aapiin. Ti mɔmɔk aapiin aa kpa. U tii ti mɔmɔk mbaabaa la.

⁸ Bijaakpaab, ni bisapɔm, ni bikpopiib, m tuk nimi la, ni ŋan ke ni li bi kina, ke maah bi pu na.

⁹ Ni mu yaa kaa ŋmaa chuu nibaa kan, cha bijab din bipiib, bipiib mu mɔn. Bijab ni bipiib yaa yoor tɔb kan, ni soor ni binimbil li man tɔb pu, kaa kan.

¹⁰ Bipiijoob ni bichadam, m ga tuk nimi naah ga ŋa pu na, naa ye min le tuk nimi, Tidindaan le tuk nimi, ke upii taa di uchal lii.

¹¹ U yaa di uchal lii kan, u li bi ubaa, see u ki gir buen uchal chee, bi ti took. Uja mu taa jenn upuu.

¹² Binib bi gur na, Tidindaan aa len baabɔr. Min le tuk bi ke uja u ye Yesu aanii na yaa kpa puu u kaa ye Yesu aanii na kan, upii ngbaan yaa kii ke u li bi u chee kan, u taa jenn u.

¹³ Upii u mu ye Yesu aanii na yaa kpa chal u kaa ye Yesu aanii na kan, uja ngbaan yaa kii ke u li bi u chee kan, u taa di uchal lii.

¹⁴ Uja u kaa ye Yesu aanii na, Uwumbɔr ga ŋa u ke waanib ponn ni ubaa na, upuu u ye Yesu aanii na pu la. Upii u mu kaa ye Yesu aanii na, Uwumbɔr ga ŋa u ke waanib ponn ni ubaa na, uchal u ye Yesu aanii na pu la. Ni yaa kaa ba ye kina kan, baabim ba ga li bi ke binib bi kaa dii Uwumbɔr aasan na aabim la. Tɔ, naah ye kina na, Uwumbɔr gaal bi ke bi ye waabim.

15 Unii u kaa ye Yesu aanii na yaa ban u di upuu, bee uchal u ye Yesu aanii na lii kan, cha u li cha. Naa ye limukl. Uwumbər yin timi ke ti li kpa nsuudoon.

16 Upii, aa nyi ke sin pu aachal ga ηmar aan waan ηmar? Uja, aa nyi ke sin pu aapuu ga ηmar aan waan ηmar?

Tibəkpaan le ye ke aa kii Uwumbər aaməb

17 Tə, Tidindaan aah tii unii məmək pu na, u li bi kina. Unii məmək aah nan bi pu aan Uwumbər nan yin u na, u li bi kina. Maah ga tuk nimi pu na, kina le m tuk Yesu aanib bi bi ηipepel məmək ni na.

18 Ubaa yaa nan ye uchakpangendaan aan Uwumbər nan yin u na kan, u li bi kina, u taa toor li. U mu kaa ye uchakpangendaan aan Uwumbər nan yin u na kan, u taa ki gii.

19 Lichakpangeel aa kpa tinyoor. Unii yaa kaa gii kan, ni mu aa kpa tinyoor. Ti yaa kii Uwumbər aaməb kan, nima le kpa tinyoor.

20 Unii məmək aah nan bi pu aan Uwumbər nan yin u na, u li bi kina.

21 Uwumbər aah nan yin si na, aa yaa ye unaagbiija kan, taa cha ni li wu si. Aa mu yaa ga ηmaa nya tinaagbiir ngbaan ni kan, nya ki li bi aabaa.

22 Tidindaan mu yaa yin unii u ye unaagbiija na kan, u ye Tidindaan aanii u u gaa u lii na la. Kina le ni ye ke Tidindaan yaa yin unii u kaa ye unaagbiija na kan, u ye Kristo aanaagbiija la.

23 Yesu daa nimi le ki pan. Nima pu na, ni taa li ye binib aanaagbiib.

24 Nnaabitiib, unii məmək aah nan bi pu aan Uwumbər nan yin u na, u li bi kina Uwumbər chee.

Bijaakpaab aabər

25 Binachipəm ni bisapəm aabər kan, Tidindaan aa tuk mi; waanimbaasaln pu, le m ye unibamənn, ki ga tuk nimi maah dak pu na.

26 Dandana aafalaa pu, m dak ke ni ŋan ke unii li bi ke waah bi pu na.

27 Aa yaa kpa puu kan, taa li ban ke aa jenn u. Aa yaa kaa kpa puu kan, taa ki ban.

28 Uja mu yaa din upii kan, naa bir. Usapəən mu yaa mən uja kan, naa bir. Bipiijoob ni bichadam mu ga kan falaa dulnyaa wee ni. Le maa ban ke ni kan falaa ngbaan.

29 Nnaabitiib, maah len pu na le ye ke n-yoonn mu gur na, mu par a. Nima pu na, binib bi kpa puutiib na, bi li bi ke baah kaa kpa le na;

30 binib bi wii na mu li bi ke baah kaa wii le na, binib bi kpa mpopiin na mu, bi li bi ke baah kaa kpa mpopiin le na, binib bi daa ki tiir na mu, bi li bi ke baah kaa kpa nibaa na.

31 Binib bi kpa dulnyaa ni aawan ki joo tun baatuln na, bi taa cha binimbil li man ni pu; ba pu? dulnyaa wee, ni waawan bi jer la.

32 Maa ban ke nibaa li muk nimi nisui ni. Uja u kaa kpa puu na, utafal bi Tidindaan aabər ni la. U dakl waah ga ŋa pu ki piir Tidindaan aasui na la.

33 Uja u kpa puu na, utafal bi dulnyaa wee ni aabər ni la, u dakl waah ga ŋa pu ki piir upuu aasui na la,

34 le waalandak yakr mfum mulee. Upii u kaa kpa chal na, bee usapəən u kaa nyi uja na, utafal bi Tidindaan aabər ni la; u ban ke uwon ni waawiin li bi chain. Upii u kpa chal na, utafal bi dulnyaa wee

ni aabər ni la, u dakl waah ga ɲa pu ki piir uchal aasui na la.

³⁵ M ban m ter nimi la. Nima le cha m len kina. Naa ye ke m ban m len nimi la. M ban ke ni li ɲani tiwan məmək mbaməm, ninimbil li man Tidindaan aabər pu, nibaa taa len nimi.

³⁶ Uja yaa kpa bisal u jer lichaməln na, ki yaa dak ke u jinn ubisal iniməən aan ni yaa muk u kan, cha u ɲa waah ban pu na, cha u kunn ubisal ngbaan uchal do. Naa bir.

³⁷ Nibaakan, uja ubaa bi ki kpa nsan ki ga ɲmaa ɲa waah gee pu na, unii ubaa aa chuu u mpəən, waalandak mu aa kpəlɲi, le u di ɲa usui ni ke waan di ubisal kunn uchal do, udaan ngbaan ɲa ni ɲan na la.

³⁸ Nima pu na, uja u kunn ubisal uchal do na, u ɲa ni ɲan na la. Uja u mu kaa kunn ubisal uchal do na, u ɲa ni ɲan na ki jer uja u kunn ubisal uchal do na.

³⁹ N-yoonn mumək upii ni uchal bi na, upii ye uchal yoo la. Uchal yaa kpo kan, u ga ɲmaa mən uja u dii Tidindaan aasan na aan u gee u na.

⁴⁰ M mu dak ke u yaa bi ke waah bi pu na kan, u ga li kpa mpopiin ki jer u yaa ki mən kan. M dak ke m kpa Uwumbər Aafuur Nyaan le ki len kina.

8

Niwaa aatork aajikaar aabər

¹ Tə, joo cha kitorok aanann aabər wəb na, ti nyi ke ti məmək kpa nnyim. Nnyim cha binib kpa kipupuk la. Ngeehm le ter binib ke bi dii Uwumbər aasan mbaməm.

² Unii yaa dak ke u nyi tiwan kan, waa kee nyi waah ba ga li nyi pu na.

³ Unii mu yaa gee Uwumbər kan, Uwumbər beer udaan ngbaan.

⁴ Joo cha kitork aanann aajim aabər na, ti nyi ke ɲiwaa ɲimək bi dulnyaa wee ni na aa ye nibaa. Ti nyi ke Uwumbər ubaa baanja le bi.

⁵ ɲiwaa ni tiwan ni binib dooni ni na bi paacham ni taab, ki wiir.

⁶ Tima kan, ti kpa Uwumbərbaan, u ye Tite na. Uma le nan naan tiwan məmək. Ti bi ke ti li ɲani waageehn la. Ti kpa Tidindaan ubaa mu la. Uma le ye Yesu Kristo. Uma le Uwumbər nan cha u naan tiwan məmək. Uma pu le ti bi.

⁷ Binib bibaa mu aa nyi kina. Bi nan dii ɲiwaa ni yunn. Nima pu na, bi yaa ɲman kitork aanann kan, ti ye kitork aanann le bi chee, le ni ɲa bi ilandak.

⁸ Tɔ, tijikaar aan ɲmaa cha ti piir Uwumbər aasui; ti yaa jin, bee ti yaa kaa jin kan, naa kpa taani.

⁹ Aa mu yaa nyi ke ɲiwaa aa ye nibaa kan, li nyi ki taa cha unii u kaa kee nyi Uwumbər aasan mbaməm na tun titunwanbir.

¹⁰ Unii u kaa nyi Uwumbər aasan mbaməm na yaa kan si, u kpa nnyim na, ji tijikaar ɲiwaa aadichal ni kan, u mu ga li kpa lipobil ki ɲmɔ kitork aanann, ki lir.

¹¹ Saanyim ngbaan pu le ga cha aana aabo u kaa nyi Uwumbər aasan mbaməm na bee yɔli. Aana aabo ngbaan pu, le Kristo nan kpo.

¹² Nima pu na, aa yaa kiir tinaabitiib bi kaa kee nyi Uwumbər aasan mbaməm na kan, aa ɲa bi bakaa le na. Naa ye bima baanja le aa ɲa bakaa, Kristo le aa ɲa bakaa.

¹³ Nima pu na, tijikaar tibaa yaa kiir nna aabo, Uwumbər aasan ni kan, maan ki ji tijikaar ngbaan

kpala, aan ki taa kiir nna aabo, Uwumbør aasan aadiim.

9

Yesu Kristo aatutunn aah kpa nsan mu na

¹ Tɔ, maa ye Yesu aakpambal aa? Maa yeh mbaa aa? Maa kan Tidindaan Yesu uu? Naah gaa Yesu ki kii na, maatuln le na Tidindaan pu.

² Biken yaa dak ke maa ye Yesu aakpambal kan, ni nyi ke m ye. Naah gaa Tidindaan ki kii na, nima le mək ke m ye waakpambal.

³ Kina le m tuk binib bi ban bi baa mi na.

⁴ Maah tuk binib Uwumbør aabør na, maa njeer bi tii mi tijikaar ni tiwanyukaan aa?

⁵ Maa njeer m mu li njan ke bikpambalb biken, ni Tidindaan aanaatiib, ni Siifas aah njan pu na, ki li joo upii ubaa u mu li dii mi lisachuln ni ii?

⁶ M ni Banabas baanja le ye binib bi mooni Uwumbør aaliin ki tun lituln liken kpee ke ti ji ii?

⁷ Unii yaa ye butɔb aaja kan, baa pa u lipal aa? Unii yaa ko kisaak kan, waan ji tijikaar ti bi ki ni na aa? Unii yaa kpaa inaa kan, waan wub nnaabiin aa?

⁸ Maah len pu na aa ye unibɔn aalan baanja. Moses aakaal mu len kina la.

⁹ Ni njeer nkaal ngbaan ni, Uwumbør Aagban ni ke, “Aa yaa joo unaaja poi idi kan, aa taa buu umɔb.”* Uwumbør aatafal bi inaaja aabør baanja ponn ni la aa?

¹⁰ Waah len pu na, waa len ke u ter ti mu la aa? Mbamɔn, timi pu le ni njeer kina. Ba pu? ni njan ke

---

* **9:9** : Lik Ikaal 25.4; 1 Timoti 5.18.

unii u ko kisaak na, ni unii u poi njikaabim na li kpa limakl ke bi ga kan ni ponn ni ki ji.

¹¹ Ti nan tuk nimi Uwumbɔr aabɔr la. Ti yaa gaa ni chee dulnyaa ni aawan kan, naa ye sakpen.

¹² Binib biken yaa kpa nsan ke bi gaa tiwan ni chee kan, taa kpa nsan ki jer bi ii? Ti kpa nsan, ti mu aa nan gaa; ba pu? taa ban ti lej Kristo aabɔnyaan. Nima pu, le ti nan ji falaa mɔmɔk.

¹³ Naa nyi ke binib bi tun lituln Uwumbɔr Aadichal ni na ji nima la aa? Binib bi toor kitork tii Uwumbɔr na, bi mu ji nima la.

¹⁴ Kina le Tidindaan nan len ke binib bi mooni tibɔnyaan tee na, bi mu li ji ti ponn ni.

¹⁵ M mu kpa nsan m mu li ji kina; le maa ŋa kina. Maah ŋmee pu na, maa ŋmee ke binib ŋa kina ki tii mi. Maah kaa gaal nibaa binib chee na, nima le m kpa kipupuk. Maa ban ke m li kpa kipupuk yɔli.

¹⁶ M yaa tuk binib tibɔnyaan tee kan, maan ŋmaa li kpa kipupuk ti pu. Ni muk mi ke m tuk bi. M yaa kaa tuk binib tibɔnyaan tee kan, tibɔbir ga li bi m pu.

¹⁷ M yaa tuk binib tibɔnyaan tee maageehn pu kan, m ba ga li ban lipal. Ni yaa kaa ye maageehn kan, ni ye lituln li Uwumbɔr tii mi ke m li tun na la.

¹⁸ Nima pu na, maapar ye ba? Ni ye ke m li mooni tibɔnyaan tee aan binib ŋun ki taa pa nibaa. M kpa nsan ke m li gaal tiwan bi chee, ki mu aa gaal.

¹⁹ Maa ye unii ubaa aanaagbiija. M mu di mbaa ŋa binib mɔmɔk aanaagbiija, aan ki moo kan binib tii Kristo.

²⁰ Juu yaab chee, m bi ke Juu yaab na, aan ki kan Juu yaab ki tii Kristo. Binib bi dii Moses aakaal na

chee, m mu bi ke baah bi pu na, aan ki kan binib bi dii Moses aakaal na, ki tii Kristo. Mma aa bi Moses aakaal taab.

²¹ Binib bi kaa dii Moses aakaal na chee, m mu bi ke baah bi pu na, aan ki kan binib bi kaa dii Moses aakaal na, ki tii Kristo. Maa len ke maa dii Uwumbər aakaal. M dii Kristo aakaal la.

²² Binib bi ye bidaburb Kristo aasan ni na, m bi ke baah bi pu na la, aan ki kan bi mu ki tii Kristo. Binib məmək aabɔŋ chee, m po bi ke baah bi pu na la. M ɲani tiwan məmək maah ga ɲmaa ɲa pu na, aan ki cha binib bibaa ɲmar.

²³ Tibɔnyaan tee pu le m ɲani tiwan məmək, aan m ni binib biken mu kpaan ki kan tinyoor ti ponn ni.

²⁴ Ni nyi ke binib yaa kpak ki san litaasaln kan, bi məmək san; le unibaan u ji na, uma le kani ipiin. Kina pu na, ni məmək li san ke unii u ji na aah san pu na, aan ki kan ipiin ngbaan.

²⁵ Unii umək ban u kpak ngbiir ni na kan, u chur ubaa la, kaa ɲani tiwan ni ga bii tiwon na. U ɲani kina ke u kan ipiin i ga bii na. Tima kan, ti kpak ki ban ipiin i kaan bii na la.

²⁶ Nima pu na, maa san ke unii u san kaa nyi budabu pu u san na. Maa gbaa ke unii u gbaa fam na;

²⁷ m muk maawon le ti kii maaməb. Ni yaa kaa ye kina kan, m ga tuk biken tibɔnyaan tee, le min mbaa ga nan bee yəli.

10

Niwaa aabər

¹ Nnaabitiib, m ban ke ni bee ke ntaalangbam nan sunn ni ki mək tiyaajatiib nsan. Le Uwumbər nan tii bi nsan nnyusakpem aakaasisik ni, bi puur.

² Baah puur nnyusakpem ngbaan ki dii ntaalangbam ngbaan aah mək bi pu na, ni naahn ke bi muin bi nnyun ni ki ɲa bi Moses aadidiliib la.

³⁻⁴ Bi məmək nan ji tijikaabaan ki nyu nnyunbaan la. Uwumbər Aafuur Nyaan le nan tii bi tijikaar ni nnyun ngbaan. Nfuur Nyaan ngbaan nan cha nnyun nyan ni litakpal ni, le bi nyu. Nima le nan ye liməkl ki mək ke Kristo dii bi.

⁵ Le bi ponn ni binib pam mu aa nan piir Uwumbər aasui. Kina pu na, bi nan kpo ki bee kipəok ni.

⁶ Tibər timina ye nsurm le ki tii timi, ke ti taa ban tiwan ni kaa ɲan na, ke baah nan ban pu na.

⁷ Ni mu taa dii ɲiwaa, ke bi ponn ni bibaa aah nan dii pu na; ni ɲmee Uwumbər Aagbaɲ ni ke, “Binib ngbaan nan kal ki ɲman kitorok aanann, ki nyu ndaan gbii, le ki fii ki tun kininsuɲ aatun.”*

⁸ Ni mu taa tun kidagook aatuln ke bi ponn ni bibaa aah nan tun pu ki cha binib ɲichur moninko ni ɲitaa kpo liwinbaal na.

⁹ Ni mu taa təɲ Tidindaan ke bi ponn ni bibaa aah nan təɲ u pu ki cha iwaa junn ku bi na.

¹⁰ Ni mu taa ɲulni ke bi ponn ni bibaa aah nan ɲulni pu ki cha Uwumbər aakun aatuun ku bi na.

¹¹ Tibər ngbaan nan ɲa bi kina ki ye liməkl le ki mək binib. Bi nan ɲmee ti Uwumbər Aagbaɲ ni, ke ni li ye nsurm le ki tii timi bi bi kookoo aayoonn na.

---

* **10:7** : Lik Nnyam 32.6.

¹² Nima pu na, unii u dak ke u si chob na, u li nyi ki taa lir.

¹³ Naa kee kan ntəŋ mu pəə ki jer unibəŋ mək aah kani pu na. Uwumbər ye mbaməndaan, kaan cha ni kan ntəŋ mu jer nimi na. Ni yaa kan ntəŋ kan, u ga toor nsan tii nimi, ni nyan ntəŋ ngbaan. Nima le ni ga li kpa limər ntəŋ ponn ni.

¹⁴ Njətiib, nima pu na, di ŋiwaa lii ki di cha ŋaabər.

¹⁵ M len ni chee ke maah ba ga len bilankpalb chee pu na la. Maah ga len pu na, ni dakl ki lik naatataa.

¹⁶ Ti yaa yoor Uwumbər aayinyook ki doon u ki pu, ki nyu kan, ni ye Kristo aasin le ti kpaan nyu. Taah gii boroboro ki ŋman na mu, ni ye Kristo aawon le ti kpaan ŋman.

¹⁷ Boroboro ngbaan ye boroboro kpiln libaa la. Nima le mək ke ti kpaan tiwon tibaa la; ba pu? ti məmək kpaan ŋman boroboro kpiln libaa la.

¹⁸ Dakl lik man Juu yaab aah ŋani pu na. Binib bi toor kitork tii Uwumbər ki ji na, bi ni u kpaan la.

¹⁹ Maah len pu na le ye ke liwaal ye nibaa aa? Tijikaar ti bi di tii li na ye nibaa aa? Naa ye.

²⁰ Maah len pu na le ye ke binib bi kaa dii Uwumbər aasan na yaa toor kitork kan, bi toor ki tii tiwan ni kaa ye Uwumbər na la, kinimbəŋ le bi toor tii. Maa ban ke ni ni kinimbəŋ li kpaan.

²¹ Naan ŋmaa yoor Tidindaan aayinyook ki nyu, ki gir ki ti nyu kinimbəŋ aayinyook ni. Naan ŋmaa ŋmə Tidindaan aaboroboro, ki gir ti ŋmə kinimbəŋ aanann mu.

²² Ti ban Tidindaan li kpa lipiipoln ti pu uu? Ti kpa mpəəŋ jer u uu?

Ni li nyuŋni Uwumbər n-yoonn məmək

²³ Tɔ, binib bibaa ga bui ke tiwan nibaa aa kɔ. Ni mu aa ye tiwan mɔmɔk le ɲan. Tiwan nibaa aa kɔ. Ni mu aa ye tiwan mɔmɔk le ga ter timi aan ti dii Uwumbɔr aasan mbamɔm.

²⁴ Ubaa taa li lik ki ban ubaa aanyoor baanja. U li lik ki ban unjeen aatɔtib aanyoor mu.

²⁵ Tinann ti bi kooh kinyan ni na, ni ga ɲmaa daa ti ki ɲmɔ, ki taa baa ke ti ye ba aanann, ki taa cha nimi aalandak li muk nimi ti pu.

²⁶ Ni ɲmee Uwumbɔr Aagban ni ke, “Uwumbɔr le yeh dulnyaa ni tiwan nimɔk bi u ponn ni na.”†

²⁷ Unii u kaa gaa Yesu ki kii na yaa ɲa tijikaar ki yin nimi kan, ni yaa buen kan, waah di tijikaar ti siin nimi na, jim man, ki taa baa ke ti ye kitork aanann la aa? ki taa cha nimi aalandak li muk nimi.

²⁸ Unii ubaa mu yaa bui nimi ke ti ye kitork aanann le kan, ni taa ji; waah tuk nimi na pu, ni taa ji, aan waalandak taa li muk u.

²⁹ Maah len pu na le ye ke aa yaa jin kan, u mu ga ji, le waalandak ga muk u, ke waah ɲa pu na aa ɲan.

³⁰ Tɔ, nibaakan, unii ubaa ga baa ke ba ɲa waan ɲmaa ɲa waah ban pu na, unii uken aalandak pu, ke u yaa doon Uwumbɔr tijikaar ti u ji na pu kan, bi ga ɲa kinye ki bii u ti pu?

³¹ Maah len pu na le ye ke ni yaa jin kan, jim ke ni nyun Uwumbɔr; ni yaa nyun kan, nyum ke ni nyun Uwumbɔr; ni yaa ɲani tiwan nimɔk na kan, ni li ɲani ke ni nyun Uwumbɔr.

³² Ni taa ɲa tiwan ni ga kiir Juu yaab Uwumbɔr aasan ni na, ki taa kiir binib bi kaa ye Juu yaab na

---

† 10:26 : Lik Ilahn 24.1.

mu, ki taa kiir Uwumbər aanib mu.

³³ Ni li ɲani ke maah ɲani pu na. M piir binib məmək aasui tiwan məmək ni, ke bi ɲmar. Maa ban mi baanja aanyoor. M ban bi məmək kan tinyoor, aan ki ɲmar la.

11

¹ Ni li dii maataabuu man, ke maah dii Kristo aataabuu pu na.

Uwumbər aadoon aakaal

² M pak nimi; ba pu? ni teer mi tiwan məmək ponn ni, ki ɲani maah mək nimi pu na la.

³ Tə, m ban ke ni bee ke uja məmək aayidaan le ye Kristo; upii məmək mu aayidaan le ye uchal; Kristo aayidaan le ye Uwumbər.

⁴ Uja yaa mee Uwumbər, bee u yaa nabr Uwumbər aah len pu na, ki laa chik kiyikpupuk kan, u jinn uyidaan iniməən a.

⁵ Upii mu yaa mee Uwumbər, bee u yaa nabr Uwumbər aah len pu na, kaa buu kiyibubuuk kan, u jinn uyidaan iniməən. Ni bi ke waah kuu tiyikpir le na.

⁶ Upii yaa kaa buu kiyibubuuk kan, ni kpa iniməən ke waah chee tiyikpir le na. Upii u chee tiyikpir, bee u chuu kuu tiyikpir na, ni kpa iniməən. U yaa kaa buu kiyibubuuk kan, ni mu kpa iniməən. Nima pu na, ni ɲan ke u buu kiyibubuuk.

⁷ Uja yaa mee Uwumbər kan, u taa chin kiyikpupuk uyil pu; ba pu? u naahn Uwumbər, ki ye waasil la. Upii mu ye uja aasil la.

⁸ Uwumbər aah nan naan uja na, u nan nyan uja aasikaakpab le ki di naan upii, naa ye upii aasikaakpab le u nan nyan di naan uja.

⁹ Uja pu, le u nan naan upii. Naa ye upii pu le u nan naan uja.

¹⁰ Nima pu na, Uwumbər aatuuntiib mu pu, ni ŋan upii buu kiyibubuuk uyil pu, ki mək ke u bi kichadiik ni.

¹¹ Tɔ, Tidindaan aasan ni, upii ni uja ban tɔb aaterm la. Upii yaa kaa bi kan, uja aan ŋmaa li bi. Uja yaa kaa bi kan, upii mu aan ŋmaa li bi.

¹² Upii nan nyan ni uja ni. Uja mu nyan ni upii ni. Le bi məmək nyan ni Uwumbər chee.

¹³ Ni dakl lik man. Upii yaa mee Uwumbər ki yaa kaa buu kiyibubuuk kan, naa ŋan.

¹⁴ Tiwan məmək aah bi pu na le mək nimi ke uja yaa kpa tiyikpir fɔfɔk kan, ni kpa iniməɔn la.

¹⁵ Upii mu yaa kpa tiyikpir fɔfɔk kan, waanyaan le na. Ba pu? Uwumbər tii bipiib tiyikpir fɔfɔk ti li bii bi pu la.

¹⁶ Unii ubaa yaa kaa kii kina ki ban u kpak kinikpakpak kan, m tuk nimi la, taa ki kpa nkaal muken. Uwumbər aanib mu aa kpa nkaal muken.

Tidindaan aajim

(Matiu 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

¹⁷ Tɔ, maah ban m tuk nimi pu na, maan ŋmaa pak nimi. Ni kuuni tɔb chee, kaa ŋani tiwan ni ga ter nimi na, le ki tee ŋani tiwan ni kaa ŋan na. Nimina pu, maan ŋmaa pak nimi.

¹⁸ Njan aabər le ye ke m ŋun ke naah kuuni tɔb chee na, ni kpak tɔb kinikpakpak, ki yakr tɔb. Le m pak maah ŋun pu na tibaa, ke ni sil ŋani kina la.

¹⁹ Nnyamɔn aamɔmɔkb ga li bi ni ponn ni ki cha ni bee binib bi ye mbamɔndam na.

²⁰ Naah kuuni nan ji tijikaar ti na, naa ye Tidindaan aajim le ni ji.

²¹ Nimi bibaa puen ji nimi yaan nibaabaa. Le ni ponn ni bibaa aa ji babr. Bibaa mu nyu gbii.

²² Naan ηmaa ji ki nyu nimi aadichal ni ii? Ni lik Uwumbɔr aanib fam ki jinn bigiim inimɔn la aa? M ga len kinye? M ga pak nimi nimina pu uu? Maan pak nimi.

²³ Tidindaan le nan tuk mi, le m mu tuk nimi kina, ke kinyeek ki Judas nan kooh u na, kinyeek ngbaan le Tidindaan Yesu nan yoor boroboro

²⁴ le ki doon Uwumbɔr, le ki gii, ki bui bi, “[Gaa man ki ηmɔ.] Nwon le na. Nimi aatunwanbir pu, le m tii tiwon tee. Ni li ηmɔ kina aan ki li teer mbɔr.”

²⁵ Baah jin tijikaar ti doo na, le u yoor kiyinyook ki doon Uwumbɔr, le ki bui bi, “Tiwanyukaan ngbaan ye tipuupɔln ti Uwumbɔr puu tii nimi na, maasin pu. N-yoonn mumɔk ni ga ti nyu tiwanyukaan ngbaan na, ni li ηani kina ki teer mbɔr.”

²⁶ Ba pu? n-yoonn mumɔk ni ga ηmɔ boroboro ngbaan, ki nyu tiwanyukaan ngbaan na, ni mooni ke Tidindaan nan kpo ni pu la, ki ti saa bundaln u ga gir ni na.

²⁷ Nima pu na, unii yaa ηman Tidindaan aaboroboro ngbaan, ki nyu waawanyukaan ngbaan, kaa tii u lisil kan, u sii Tidindaan aawon ni waasin.

²⁸ Nima pu na, cha unii mɔmɔk lik waabimbin aah bi pu na aan ki nin ηmɔ boroboro ngbaan ki nyu tiwanyukaan ngbaan.

²⁹ Unii yaa ηman ki yaa nyun, ki yaa kaa bee Tidindaan aawon aatataa kan, u ga cha Uwumbər daa utafal.

³⁰ Nima le cha ni ponn ni pam ye bidaburb, pam mu aa kpa laafee, pam mu kpo.

³¹ Ti yaa puen lik timi aabimbin aah bi pu na, aan ki nin ji ki nyun kan, Tidindaan aan daa titafal.

³² U mu yaa daa titafal kan, u chiini timi ke u taa bii timi bundaln u ga ji dulnyaa aanib tibər na la.

³³ Nnaabitiib, nima pu na, ni yaa kuun təb chee ki ti ji kan, ni məmək li kii təb ki kpaan ji.

³⁴ Nkon yaa chuu u na kan, cha u ji udo aan ki nin dan. Nima na, ni yaa nan kuun təb chee kina kan, ni taa kan ntafadaan ni pu. Tibər ti gur na, m yaa nan dan kan, m ga toor ti mu.

12

Uwumbər Aafuur Nyaan aapiin aabəη

¹ Nnaabitiib, m ban ke ni bee tibər ti joo cha Uwumbər Aafuur Nyaan aapiin wəb na la.

² Ni nyi ke naah kaa nan kee dii Uwumbər aasan na, ni nan dii ηiwaa ηi ye bibirb na. Nj nan cha ni yenni n-yoonn məmək la.

³ Nima pu na, m ban ke ni bee ke Uwumbər Aafuur Nyaan aapəən yaa cha unii len tibər kan, waan ηmaa sii Yesu. Unii ubaa mu aan ηmaa len ke Yesu le ye Udindaan see Uwumbər Aafuur Nyaan le ga cha u len kina.

⁴ Uwumbər Aafuur Nyaan aapiin aabəη aabəη le bi; Nfuur Nyaanbaan ngbaan le tii timi ipiin ngbaan məmək.

⁵ Lituln aabəŋ aabəŋ mu bi; Tə, Dindaan baan mu le ti tun tii.

⁶ Uwumbər aapəən le cha binib tun lituln aabəŋ. Le Uwumbər u cha unii məmək tun lituln ngbaan məmək na, u ye ubaa.

⁷ Uwumbər Aafuur Nyaan tii unii məmək waapiin, ke u di ter Uwumbər aanib biken.

⁸ Mu cha ubaa len nlan aaliin. Muma muchachaan ngbaan cha ubaa mu beer tibər ki len.

⁹ Muma muchachaan le cha ubaa mu gaa Uwumbər ki kii mbaməm. Muma muchachaan ngbaan le tii ubaa mu mpəən mu cha bimum pək.

¹⁰ Mu tii ubaa mu mpəən u tun lijnjiir aatun. Mu cha ubaa mu nabr Uwumbər aah len pu na. Mu cha ubaa mu beer mu ye Uwumbər Aafuur Nyaan na, ni mu kaa ye na. Mu cha ubaa mu len iliin yayan. Mu cha ubaa mu nabr iliin yayan ngbaan.

¹¹ Uwumbər Aafuur Nyaan muchachaan ngbaan le cha unii məmək tun lituln ngbaan məmək. Mu tii unii məmək ipiin aabəŋ aabəŋ mu aah ban pu na la.

Tiwon aawan aabər

¹² Tiwon kpa tiwan pam, ki tee ye tiwonbaan la. Kristo aanib mu bi kina la. Bi wiir, ki mu ye unibaan la.

¹³ Ti ponn ni bibaa ye Juu yaab, bibaa mu ye binib bi kaa ye Juu yaab na, bibaa mu ye binaag-biib, bibaa mu ye bimalb, le Yesu gbiin ti məmək Nfuur Nyaan baan, ki ŋa timi unibaan. U cha ti məmək kan Nfuur Nyaan baan la.

¹⁴ Tə, tiwon aa kpa tiwan nibaa baanja. Ti kpa tiwan kipaak la.

¹⁵ Kitaafaak yaa bui ke, “Maah kaa ye kiŋaalfaak na, maa ye tiwon aawan” kan, naa ye tiwon aawan aa?

¹⁶ Litafal mu yaa bui ke, “Maah kaa ye linimbil na, maa ye tiwon aawan” kan, naa ye tiwon aawan aa?

¹⁷ Tiwonmɔn yaa ba ye linimbil ŋmeen kan, ti ba ga ŋa kinye ki ŋun? Ti yaa ba ki ye litafal ŋmeen kan, ti ba ga ŋa kinye ki ŋun nnun?

¹⁸ Naah ye pu na, Uwumbɔr le di tiwon aawan mɔmɔk saŋ tɔb ponn ni, waah ban pu na.

¹⁹ Tiwonmɔn yaa ba ye liwanbaal kan, ni ba ga li ye tiwon aa?

²⁰ Naah ye pu na, tiwon kpa tiwan aabɔŋ aabɔŋ, le ki ye tiwonbaan.

²¹ Nima pu na, linimbil aan ŋmaa tuk kiŋaalfaak, “Maa ban si.” Liyil mu aan ŋmaa tuk titaafar, “Maa ban nimi.”

²² Tiwon nin chee kaa kpa mpɔɔn ke niken na, see ni mu li bi.

²³ Tiwon nin chee lann lisil na, ti ga tii nima chee lisil ki jer niken. Le tiwon nin chee kaa ŋan na, ti ga ŋa nima chee ni ŋaŋ.

²⁴ Le tiwon nin chee ŋan na, naa ki ban nterm. Uwumbɔr le di tiwon aawan saŋ tɔb ni, ki di lisil tii nin chee ni lann lisil na.

²⁵ Nima na, tiwon aawan aan li kpa k tɔb kinikpakpak, ni ga li ter tɔb ke naah ter nibaa pu na la.

²⁶ Tiwon nibaa chee yaa ji falaa kan, ni mɔmɔk ga kpaan ji falaa kina. Nibaa chee mu yaa kan nnyuŋ kan, ni mɔmɔk ga li kpa mpopiin.

²⁷ Nimi le ye Kristo aawon. Unii mɔmɔk ye waawon aawan nibaabaa la.

28 Uwumbər di timi ɲa waanib ponn ni la; njan, bibaa ye Yesu aakpambalb; lelee, bibaa mu ye Uwumbər aabənabtiib; taataa, bibaa mu ye biməmək; le u tii bibaa mu mpɔɔn bi tun lijnjiir aatun; ki tii bibaa mu mpɔɔn ke bi cha bimum pɔək; bibaa mu ye biteterb; bibaa mu ye biyidam; bibaa mu len iliin yayan.

29 Ti məmək ye Yesu aakpambalb aa? Ti məmək ye Uwumbər aabənabtiib aa? Ti məmək ye biməmək aa? Ti məmək kpa mpɔɔn ki tun lijnjiir aatun aa?

30 Ti məmək ɲmaa tii bimum laafee ee? Ti məmək len iliin yayan aa? Ti məmək ɲmaa nabr iliin yayan ngbaan aa?

31 Tɔ, cha ninimbil li man ipiin i ɲan ki jer iken na pu.

Cha m mək nimi nsan mu ɲan ki jer muken na.

13

Ngeehm aabər

1 Unii yaa ɲmaa len binib aaliin ni Uwumbər aatuuntiib aaliin, ki yaa kaa gee binib kan, u bi ke tiwangbaakaan ni libəluln na la.

2 U yaa ɲmaa nabr Uwumbər aah len pu na, ki yaa bee tibər ti bɔɔ na məmək, ki yaa bee mbeen məmək, ki yaa kpa naadii u ga ɲmaa foor ɲjoo na, ki yaa kaa gee binib kan, waa ye nibaa.

3 U yaa di waawan məmək kpiin bigiim, ki yaa cha binib di u pun mmii ni Yesu pu, ki yaa kaa gee binib kan, naa kpa tinyoor Uwumbər chee.

4 Unii u gee binib na, u kpa limər bi pu, ki kpa tibulchinn. Waa kpa lipiipoln, kaa kpa kipupuk, kaa kpa kalmbaani,

⁵ kaa kpa inimpoo, kaa ye ukumɔndaan, kaa ye unjuudaan, kaa dak tilandakbir binib pu,

⁶ kaa kpa mpopiin unjeen aatɔ aatunwanbir pu; u kpa mpopiin mbamɔn pu.

⁷ Unii u gee binib na kpa suklaa n-yoonn mɔmɔk, ki dakl ilandak nyaan unjeen aatɔtiib pu, ki kpa limakl n-yoonn mɔmɔk, ki kpa limɔr falaa mɔmɔk ni.

⁸ Ngeehm ga li bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. Uwumbɔr aabɔnabr aaliin ma kan, i ga doo. Iliin yayan ma kan, i mu ga doo. Mbeem ma kan, mu ga doo.

⁹ Dandana wee ti nyi ligeln, ki nabr Uwumbɔr aah len pu na ligeln,

¹⁰ le buyoonn ti ga kan tiwamɔn na kan, ti ga di ligeln lii.

¹¹ Maah nan ye ubo na, m nan len ibiliin la, ki nan beer tiwan mbim aah beer pu na, ki dak mbim aah dak pu na. Maah ŋa unii na, le m di cha mbim aabɔr.

¹² Dandana, ni bi ke ti lik kinimbilibr, ki lik puu na la; n-yoonn mu choo na, tiwan nibaa aan nan ki li bi tinimbiin ni ki doŋ timi tiwan nibaa chee. Ti ga li waa tiwan mɔmɔk chain. Dandana m nyi ngem. N-yoonn mu choo na, m ga nan li nyi ni mɔmɔk, ke Uwumbɔr aah nyi maabɔr mɔmɔk pu na.

¹³ Tɔ, naadii, ni limakl, ni ngeehm, ni mɔmɔk nitaa le bi; ngeehm mu le jer ni mɔmɔk.

14

Uwumbɔr Aafuur Nyaan aapiin aabɔr tiken

¹ Pɔɔk nibaa man ki li gee binib, ki cha ninimbil li man Uwumbɔr Aafuur Nyaan aapiin pu; ni mu tee li ban ipiin i ga cha ni nabr Uwumbɔr aah len pu na, ki jer naah ban ipiin iken mɔmɔk pu na.

² Ba pu? unii u len iliin yayan na, waa len binib chee, Uwumbɔr chee le u len; ubaa aa ŋun waah len pu na. Uwumbɔr Aafuur Nyaan cha u len tibɔr ti bɔɔ na la.

³ Unii u nabr Uwumbɔr aah len pu na, u len binib chee, ki ter bi ke bi dii Uwumbɔr aasan mbamɔm, ki pɔɔk bitaakpab, ki sɔŋni bisui.

⁴ Unii u len iliin yayan na, u ter ubaa ke u dii Uwumbɔr aasan mbamɔm la. Unii u nabr Uwumbɔr aah len pu na, u ter Yesu aanib ke bi dii Uwumbɔr aasan mbamɔm la.

⁵ Ni mɔmɔk yaa len iliin yayan kan, ni ga li mɔ mi; ni mɔmɔk mu yaa nabr Uwumbɔr aah len pu na kan, ni ga li mɔ mi ki jer kina. Unii u nabr Uwumbɔr aah len pu na, u jer unii u len iliin yayan na, see unii u ga nabr iliin yayan ngbaan na bi. U yaa nabr iliin yayan ngbaan kan, u ga ter Yesu aanib ke bi dii Uwumbɔr aasan mbamɔm.

⁶ Nnaabitiib, m yaa dan ni chee ki nan len iliin yayan baanja kan, ni ga ter nimi ii? Aayii. Naan ter nimi, see m tuk nimi Uwumbɔr aah kpiir tibɔr ti tuk mi na, bee m tuk nimi mbeen mu nyan ni Uwumbɔr chee na, bee m nabr Uwumbɔr aah len pu na, bee m mɔk nimi Uwumbɔr aabɔr.

⁷ Tɔ, tiwangbaakaan mu yaa kaa wii mbamɔm kan, ni ye fam la. Ni yaa ye liwul, bee ni yaa ye kibeek kan, ni yaa kaa wii mbamɔm kan, ubaa aan bee naah wii pu na.

⁸ Unii yaa pii ukpiin, kaa pii mbamɔm kan, baan

kuun tɔb chee ke bi ti to butɔb.

⁹ Ni mu bi kina la. Nilambil yaa kaa len iliin i si mbamɔm na kan, binib ga ŋa kinye ki ŋun naah len pu na? Ni len tii libuln la.

¹⁰ M nyi ke iliin aabɔŋ aabɔŋ le bi dulnyaa wee ni, le i mɔmɔk mu kpa yaatataa.

¹¹ M mu yaa kaa ŋun unii ubaa aaliin kan, m ga li ye uwɔwɔŋja le u chee, u mu ga li ye uwɔwɔŋja le m chee.

¹² Nimi, ninimbil aah man Uwumbɔr Aafuur Nyaan aapiin pu na, ni li ban ipiin i ga ter Yesu aanib ke bi dii waasan mbamɔm na. Ni li ban ipiin ngbaan ki jer naah ban ipiin iken pu na.

¹³ Nima pu na, unii yaa len iliin yayan kan, u li mee Uwumbɔr ke u cha u nabr iliin yayan ngbaan.

¹⁴ Ba pu? m yaa mee Uwumbɔr ki len iliin yayan kan, Uwumbɔr Aafuur Nyaan le cha m mee kina, nlandak aa dak.

¹⁵ Kina pu na, ni ŋan ke m ŋa kinye? M ga mee Uwumbɔr, Waafuur Nyaan aah ga cha m mee pu na, ki mee maalandak mu aah ga cha m mee pu na. M ga gaa ilahn Waafuur Nyaan aah ga cha m gaa pu na, ki gaa ilahn maalandak mu aah ga cha m gaa pu na.

¹⁶ Aa yaa doon Uwumbɔr, Waafuur Nyaan aah cha aa doon u pu na kan, unii yaa bi nikaasisik ni, kaa nyi Uwumbɔr aasan kan, u ga ŋa kinye ki len ke saah doon Uwumbɔr pu na ye mbamɔn; ba pu? waa ŋun saah len pu na.

¹⁷ Mbamɔn, saah doon Uwumbɔr pu na, ni ŋan, ni mu aa ter udaan ngbaan ke u dii Uwumbɔr aasan.

¹⁸ M dooni Uwumbɔr ke m len iliin yayan ki jer ni mɔmɔk.

19 M mu yaa bi Yesu aanib aakaasisik ni, ki yaa len maalandak aaliin injmu baanja, aan ki mək bi Uwumbər aabər kan, ni soor ni m len iliin yayan ɲichur kipiik.

20 Nnaabitiib, ni taa ki li dak ke mbim aah dak pu na. Ni li dak ke binib bi chikr na aah dak pu na. Tɔ, bakaa wəb ma kan, ni li bi ke mbipəm na.

21 Ni ɲmee Uwumbər Aagbanj ni ke Uwumbər len ke,

“M ga di biwəwəm bi len ɲitimbol yayan aaliin na len binib ngbaan chee,

hali m yaa ɲa kina kan, baan pel.”*

22 Nima pu na, iliin yayan aa ye liməkl ki tii binib bi gaa Yesu ki kii na; i ye liməkl ki tii binib bi kaa gaa u ki kii na la. Uwumbər aabənr aaliin mu aa ye liməkl ki tii binib bi kaa gaa Yesu ki kii na; i ye liməkl ki tii binib bi gaa u ki kii na la.

23 Nima pu na, Yesu aanib məmək yaa kuun təb chee, aan bi məmək yaa len iliin yayan kan, binib bi kaa nyi Yesu aasan na, bee binib bi kaa gaa u ki kii na, bi yaa koo ni kan, baan len ke ni waar la aa?

24 Le ni məmək yaa nabr Uwumbər aah len pu na kan, unii u kaa gaa Yesu ki kii na, bee unii u kaa nyi Yesu aasan na yaa koo ni kan, ni məmək aah len pu na le ga cha waalandak li muk u, ki cha u bee waatunwanbir aah bi pu na,

25 ki cha usui ni aabər nya mpaan pu. Nima pu le u ga gbaan kitiɲ, ki pak Uwumbər, ki len ke ni ye mbamən, Uwumbər sil bi nikaasisik ni.

Naah ga li dooni Uwumbər pu na

---

* 14:21 : Lik Aisaya 28.11-12.

²⁶ Nnaabitiib, maah len pu na ye kinye? Ni yaa nan kuun tɔb chee kan, ubaa ga li ban ke u gaa nlahn, uken mu ga li kpa mmɔkm, ubaa mu ga li kpa Uwumbɔr aah kpiir pu ki tuk u na, uken mu ga li kpa iliin yayan, ubaa mu ga ηmaa nabr iliin yayan ngbaan. Naah ga ηa tiwan ni mɔmɔk na, ni li ηani tiwan ni ga ter Uwumbɔr aanib ke bi dii waasan mbamɔm na.

²⁷ Ni ponn ni bibaa yaa ban bi len iliin yayan kan, cha binib bilee, bee bitaa len. Binib bi len na taa jer bitaa. Cha bi len ubaabaa, ki cha ubaa mu nabr baah len pu na.

²⁸ Unii u ga ηmaa nabr iliin yayan ngbaan na yaa kaa bi kan, cha bi ηmin Uwumbɔr aadiik ni, ki li len bibaa ni Uwumbɔr chee.

²⁹ Cha Uwumbɔr aabɔnabitiib bilee bee bitaa mu len, ki cha biken lik baah len pu na.

³⁰ Uwumbɔr yaa kpiir tibɔr ki mɔk unii u mu ka nikaasisik ni na kan, cha unii u puen len na ηmin waahr aan uleler mu len.

³¹ Le ni mɔmɔk ga ηmaa nabr Uwumbɔr aah len pu na ubaabaa. Ni yaa ηa kina kan, ni mɔmɔk ga ηmaa bae Uwumbɔr aabɔr, le ni ga pɔɔk ni mɔmɔk aataakpab.

³² Nfuur Nyaan yaa cha unii nabr Uwumbɔr aah len pu na kan, u ga ηmaa chuu ubaa ki li kii n-yoonn mubaa.

³³ Uwumbɔr aa ban kifuu, u ban suuna la.

³⁴ Bipiib li ηmin Yesu aanib aakuun ponn ni na. Baa kpa nsan ke bi len. Ni bi kina Yesu aanib aakuun mɔmɔk ponn ni la. Ni ηan bi li keei bichatiib aamɔi. Uwumbɔr Aagbanj mu len kina la.

³⁵ Bi yaa ban bi bee tiwan kan, cha bi baa

bichatiib linampal. Ba pu? upii yaa len Yesu aanib aakuun ni kan, ni kpa inimɔɔn la.

³⁶ Uwumbɔr aabɔr puen nyan ni nimi le chee ee? Tibɔr ngbaan pii nimi baanja la aa?

³⁷ Tɔ, unii yaa dak ke u ye Uwumbɔr aabɔnabr kan, bee u yaa dak ke u kpa Uwumbɔr Aafuur Nyaan aapiin kan, cha u bee ke maah ηmee pu tii nimi na, ni ye Tidindaan aah len pu na la.

³⁸ Unii yaa kaa gar maah ηmee pu na kan, ni mu taa gar u.

³⁹ Nnaabitiib, nima pu na, cha ninimbil li man ke ni nabr Uwumbɔr aah len pu na, ki taa bui unii ubaa ke u taa len iliin yayan.

⁴⁰ Ni mu li ηani tiwan mɔmɔk, ni li dii nsan.

15

Yesu Kristo aah fikr nkun ni pu na

¹ Nnaabitiib, m ban m teer nimi maah nan tuk nimi tibɔnyaan ti na la. Ni nan gaa tibɔnyaan ngbaan, ki sil ti pu.

² Tibɔnyaan ngbaan mu pu le ni ηmar. Ni yaa joo maah tuk nimi ti na mbamɔm, ki yaa kaa gaa ti ki kii fam kan, ni ηmar a.

³ Maah nan gaa tibɔnyaan ngbaan na, tima le m nan di tuk ni mu. Ti ye tibɔkpaan ki jer tibɔr mɔmɔk. Tibɔnyaan ngbaan le ye ke Kristo nan kpo timi aatunwanbir pu. Ni ηmee kina Uwumbɔr Aagban ni.

⁴ Le bi nan di u di sub. Iwiin itaa daal le Uwumbɔr fikr u nkun ni. Ni ηmee kina Uwumbɔr Aagban ni.

⁵ Waah fikr nkun ni na, le Piita kan u. Le waakpambalb kipiik ni bilee mu kan u.

⁶ Le waadidiliib bi jer ikui iŋmu na mu nan kpaan kan u. Bi ponn ni pam beenin bi, le bibaa mu kpo.

⁷ Jems mu nan kan u, le bikpambalb mɔmɔk mu kan u.

⁸ Gbelngbeln yaan le m mu kan u. Min u bi ke baah ker ubo u lii na, m mu kan u.

⁹ Yesu aakpambalb mɔmɔk jer mi. Maa ŋeer ke bi yin mi ke Yesu aakpambal; ba pu? m nan ŋa waanib falaa.

¹⁰ Le Uwumbɔr aah ter mi pu na, m bi ke maah bi pu dandana na. Waah ter mi pu na, waa ter mi yɔli. M tun lituln ki jer Yesu aakpambalb mɔmɔk. Ni mu aa ye min le tun lituln ngbaan. Uwumbɔr aaterm mu bi m chee na le cha m tun.

¹¹ Nima pu na, min le yaa nan tuk nimi tibɔnyaan ngbaan, bee bima le yaa nan tuk nimi kan, ti mɔmɔk tuk nimi kina la, ni mu gaa ti ki kii kina.

Uwumbɔr aanib aah ga fikr nkun ni pu na

¹² Tɔ, taah nan tuk nimi ke Uwumbɔr fikr Kristo nkun ni na, ni ŋa kinye aan ni ponn ni bibaa ki len ke binib bi kpo na aan fikr nkun ni.

¹³ Bi yaa len ke binib bi kpo na aan fikr nkun ni kan, ni mɔk ke Uwumbɔr aa fikr Kristo nkun ni.

¹⁴ Uwumbɔr yaa kaa nan fikr Kristo nkun ni kan, taah tuk nimi tibɔnyaan ti na mu ye yɔli la. Ni mu gaa ti ki kii yɔli la;

¹⁵ ni mu mɔk ke ti mɔn nnyamɔn paan Uwumbɔr; ba pu? ti len ke u fikr Kristo nkun ni. Ni yaa ye mbamɔn ke binib bi kpo na aan fikr nkun ni kan, ni mɔk ke Uwumbɔr aa fikr Yesu mu nkun ni.

16 Ba pu? Bi yaa len ke binib bi kpo na aan fikr nkun ni kan, ni mək ke Uwumbər aa fikr Kristo mu nkun ni.

17 Uwumbər yaa kaa nan fikr Kristo nkun ni kan, ni gaa u ki kii yəli, ki beenin bi nimi aatunwanbir aapəən ni.

18 Binib bi nan dii Yesu ki kpo na mu, ni mək ke bi mu bee yəli.

19 Ti yaa kpa limakl Kristo pu dulnyaa wee ponn ni baanja kan, ti kpa kinimbaak ki jer binib məmək.

20 Tə, ni ye mbamən la, Uwumbər sil fikr Kristo nkun ni. Uma le ye njan aanii u puen fikr nkun ni na, le ki mək ke binib bimək kpo na mu ga nan fikr nkun ni.

21 Uja ubaa pu, le nkun bi. Uja ubaa mu pu, le binib bi kpo na mu ga fikr nkun ni.

22 Adam pu, le binib məmək kpu. Kristo pu, le binib məmək ga kan liməfal.

23 Kina le bi ga li paa təb pu. Kristo le ye njan aanii u puen fikr nkun ni na. U yaa gir ni kan, binib bi ye uyaab na mu ga fikr nkun ni.

24 Tiwan nimina məmək yaa ti ɲa kan, le tiwan məmək ga doo. N-yoonn ngbaan le u ga kuln waadim aabəɲ məmək aapəən, ki di nnaan na tii Ute Uwumbər,

25 ki ga li joo tiwan məmək ki nan saa buyoonn Uwumbər di waadim məmək ɲa utaapətan ni na.

26 Kookoo aadin u u ga bii u na le ye nkun.

27 Uwumbər Aagbaɲ le len ke u di tiwan məmək di ɲa Kristo aataapətan ni ke ni kii waaməb. Uwumbər Aagbaɲ aah len ke u cha tiwan məmək kii Kristo aaməb na, nima le aa mək ke Uwumbər

ubaa mu ga kii waamɔb.

²⁸ Uwumbɔr yaa cha tiwan mɔmɔk kii Kristo aamɔb kan, le Kristo, u ye Uwumbɔr Aajapɔɔn na, u mu ga kii Uwumbɔr u nan cha tiwan mɔmɔk kii waamɔb na aamɔb. Nima kan, Uwumbɔr le ga li joo tiwan mɔmɔk pel pel.

²⁹ Tɔ, ni muin binib bibaa nnyun ni, ke bi sil binib bi kpo na aasisiyyaan la. Bibaa yaa bui ke binib bi kpo na aan fikr nkun ni kan, ba pu ni muin binib nnyun ni baasisiyyaan?

³⁰ Binib yaa kaan fikr nkun ni kan, ba pu ti kani linimaln n-yoonn mɔmɔk?

³¹ Nnaabitiib, idaa mɔmɔk m chuun nkun ni la. M kpa kipupuk ni pu Tidindaan Yesu Kristo aasan ni, nima le cha m len kina.

³² Ipeel nan tak mi Efesus aatin ni. M yaa po ye unibɔn u kaan fikr nkun ni kan, m kan tinyoor ni pu uu? Aayii. Binib bi kpo na yaa kaan fikr nkun ni kan, “Cha ti li ji ki li nyu; ba pu? ti ga fe kpo fen.” Tɔ, ni ye mbamɔn, binib bi kpo na ga sil fikr nkun ni.

³³ Ni taa cha unii ubaa ŋmann nimi man. “Ni yaa dii binib bi kaa ŋan na kan, nima aabimbinyaan ga bii.”

³⁴ Finn ngeen pu man, ki tun lituln li ŋan na, ki taa ki tun titunwanbir. Ni ponn ni bibaa aa nyi Uwumbɔr. M len kina ke m jinn nimi inimɔn la.

Tiwon ti fikr nkun ni na aabɔr

³⁵ Le unii ubaa ga baa ke, “Binib bi kpo na ga ŋa kinye ki fikr nkun ni? Bi yaa fikr nkun ni kan, tiwon ngbaan aaboln ga li bi kinye?”

³⁶ Ujɔr, aa yaa di lijikaabuul bun kan, li yaa kaa kpo kan, laan punn.

³⁷ Lijikaabuul li aa di bun na aa bi ke li ga lu na aah ga li bi pu na. Ni po ye lijikaabuul la, nibaakan idi, nibaakan tijikaar tiken.

³⁸ Le Uwumbər tii lijikaabuul ngbaan tiwon, waah gee pu na. U tii lijikaabuul məmək aawon aabəŋ aabəŋ la.

³⁹ Tiwan məmək aawon aa kpaan. Binib aawon bi tibaa, tiwakor mu aawon bi tibaa, inyoon mu aawon bi tibaa, ijan mu aawon bi tibaa.

⁴⁰ Paacham aawan mu bi la, le ki cha kitin aawan. Paacham aawan kpa kinyaan, kitin aawan mu kpa kinyaan. Naanyaan mu aa kpaan.

⁴¹ Nwiin, ni uŋmal, ni ŋinmabil kpa kinyaan; ni mu aanyaan aa kpaan; ŋinmabil məmək aanyaan mu aa kpaan.

⁴² Binib yaa nan fikr nkun ni kan, ni ga nan li bi kina la. Tiwon ti bi di sub na, ni ye tiwan ni ga bur na la. Ni yaa fikr nkun ni kan, ni ga nan li ye tiwon ti kaan ŋmaa bur na la.

⁴³ Tiwon ti bi di sub na, aa ye lisil aawon. Tiwon ti ga nan fikr nkun ni na, tima le ga li ye lisil aawon. Tiwon ti bi di sub na aa kpa mpəɔn. Tiwon ti ga nan fikr nkun ni na, tima le ga li kpa mpəɔn.

⁴⁴ Tiwon ti bi di sub na, ti ye dulnyaa ni aawon la. Tiwon ti ga nan fikr nkun ni na ga nan ŋeer Uwumbər Aafuur Nyaan aah ban pu na la. Dulnyaa wee ponn ni aawon aah bi na, tiwon ti ga ŋeer Uwumbər Aafuur Nyaan aah ban pu na mu bi la.

⁴⁵ Ni ŋmee Uwumbər Aagban ni ke Uwumbər nan naan njan aanii Adam, ki tii u liməfal.*

---

* 15:45 : Lik Mpiin 2.7.

Kookoo yoo le ye Nfuur Nyaan mu tii timi limɔfal li kaa kpa ndoon na. Uma le ye Kristo.

⁴⁶ Njan, ti kpa dulnyaa wee ni aawon. Lelee le ti ga kan tiwon ti ga ɲeer Uwumbɔr Aafuur Nyaan aah ban pu na paacham.

⁴⁷ Uwumbɔr nan di titan le naan njan aanii Adam. U nyan ni kitiɲ la. Lelee aanii, u ye Kristo na, uma le nyan ni Uwumbɔr do.

⁴⁸ Binib bi ye kitiɲ yaab na bi ke unii u Uwumbɔr nan di titan ki naan u na aah bi pu na la. Binib bi ye Uwumbɔr do yaab na, bi mu bi le ke unii u nyan ni paacham na aah bi pu na.

⁴⁹ Ti naahn unii u Uwumbɔr nan di titan ki naan u na la. Kina le ti ga li naahn unii u nyan ni Uwumbɔr do na mu.

⁵⁰ Nnaabitiib, maah len pu na le ye ke tiwon ti ye tinann ni nsin na aan ɲmaa koo Uwumbɔr aanaan ni paacham. Ni ga bur na mu aan ɲmaa le ye ni kaan bur na.

⁵¹ Li pel man, m ga tuk nimi tibɔr ti bɔɔ na. Timi bibaa ga kpo, bibaa mu ga pii Kristo aah ga gir ni bundaln na. Le ti mɔmɔk aawon ga kpeln.

⁵² Kakaan yaa wii kookoo yaan kan, libuul ngbaan ni le ti ga kpeln. Naan pii linimbil aah ga kab pu na. Kakaan ga nan wii, le binib bi kpo na ga fikr nkun ni, kaan ki bur. Le Uwumbɔr ga kpeln timi aawon.

⁵³ See tiwon ti ga bur na kpaln tiwon ti kaan ki bur na, tiwon ti ga kpo na mu kpaln ti kaan kpo na.

⁵⁴ Tiwon ti ga bur na yaa nan kpaln ti kaan bur na, aan tiwon ti ga kpo na yaa nan kpaln tiwon ti kaan ki kpo na kan, liyaadaal ngbaan le Uwumbɔr Aagban aah len pu na ga gbiin ke,

“Uwumbər nyan nkun, ki kuln mu.†

55 Nkun aapɔɔn bi la chee?

Nkun aaween ki bi la chee?”‡

56 Titunwanbir le ye nkun aaween. Uwumbər aakaal le ye titunwanbir aapɔɔn.

57 Le ti dooni Uwumbər; ba pu? Tidindaan Yesu Kristo pu le u tii timi bunyan.

58 Nnaabigeehm, nima pu na, n-yoonn məmək ni li tun Tidindaan aatuln sakpen, ki taa cha nibaa lej nimi. Ni li bi li ni; ba pu? ni nyi ke ni yaa tun lituln tii Tidindaan kan, naa tun fam.

16

Ipiin i ni ga di tii Uwumbər aanib na

1 Tɔ, tibər ti bi ki joo cha ipiin i ni ga too ki tii Yesu aanib bi bi Judea aatiŋ ni na, ni li ɲani maah tuk Yesu aanib Galasia aatiŋ ponn ni ke bi li ɲani pu na.

2 Likpaakool daal məmək, ni məmək aah kan tinyoor pu na, ni di ngem bil, ki li kii buyoonn m ga labr ni na. Nima kan, m yaa nan fuu ni kan, naan ki piin ki li too ɲimombil.

3 Ni lee ni ponn ni bibaa. M yaa nan fuu ni kan, m ga tii bi tigbann, ki tun bi, ke bi di naah too ipiin i na ki di buen ti tii Yesu aanib bi bi Jerusalem na.

4 Ni yaa ɲeer m mu buen nima chee kan, m mu ga dii bi.

Pɔɔl aalandak

5 M ban m bɔ dii Masedonia aatim ni. M yaa bɔ dii nima chee kan, m ga dii ni ni chee.

† 15:54 : Lik Aisaya 25.8. ‡ 15:55 : Lik Hosea 13.14.

⁶ Nibaakan, m ga li bi ni chee ki yunn, nibaakan, kakab yoonn ga ti jer. Nima kan, ni ga ter mi m gor ki ki buen maah cha nin chee na.

⁷ M yaa nan fuu ni ni chee kan, maa ban m nan li bi ni chee iwiin siib. Tidindaan yaa kii kan, m ban ke m nan li bi ni chee ki yunn la.

⁸ Tɔ, m ga li bi Efesus aatinj ni do ki ti saa Pentekost daal;

⁹ ba pu? m kpa nsan sakpen ke m tuk binib Yesu aabɔnyaan tee. Le maadim mu wiir.

¹⁰ Timoti yaa nan fuu ni ni chee kan, ni taa ɲaab ulan; ba pu? u mu tun Tidindaan aatuln ke maah tun pu na la.

¹¹ Nima pu na, ubaa taa lik u fam. Ni ter u man aan u gor ki ki chuun buen nibaa chee ni mpopiin, aan ki ki gir ni m chee; m nyi ubɔr ke u ni tinaabitiib ga fuu ni.

¹² Tina aabo Apolos ma kan, m ganj u sakpen ke u dii tinaabitiib ki dan ni chee, le waa ban ke u dan dandana wee. U yaa kan nsan kan, u ga dan ni chee.

Kookoo aabɔr

¹³ Ni li nyi man, ki li dii Yesu mbamɔm, ki taa di cha waasan. Ni li kpa lipobil man, ki li kpa mpɔɔn mu Uwumbɔr tii nimi na.

¹⁴ Naah tun lituln limɔk na, ni li gee tɔb man.

¹⁵ Ni nyi Stefanas ni waachiln ni aanib aabɔr, ke bima li puen Akaya aatinj aanib mɔmɔk ki dii Yesu aasan. N-yoonn mɔmɔk bi kpa liyabr ki ter Yesu aanib.

¹⁶ Nnaabitiib, m ganj nimi, ni dii binib bimɔk bi kina na, ni binib bimɔk kpaan ti chee ki tun Uwumbɔr aatuln linimaln na aasan.

17 Stefanas, ni Fotunatus, ni Akaikus aah fuu ni na, le m kpa mpopiin. Naah kaa bi m chee na, le bi lej nimi aalelenj.

18 Baah fuu ni na, bi pɔɔk ntaakpab, ni ni mu aataakpab. Ni li pak binib bi bi kina na.

19 Uwumbɔr aanib bi bi Asia aatim ni na dooni nimi. Akuila ni upuu Prisila, ni Tidindaan Yesu aanib bi kuuni bido na mu dooni nimi mbamɔm waayimbil pu.

20 Tinaabitiib mɔmɔk dooni nimi.

Ni mu doon tɔb ke naabitiib aah gee tɔb pu na.

21 Min Pɔɔl le ηmee maanηmeen ki dooni nimi.

22 Unii yaa kaa gee Tidindaan kan, Uwumbɔr aabɔbir li bi u pu.

Tidindaan, dan.

23 Tidindaan Yesu ηa tinyoor ηa ni pu.

24 M gee ni mɔmɔk Yesu Kristo pu.

Uwumbor aagban Bible without Deuterocanon in Konkomba

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Konkomba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The Bible without Deuterocanon

in Konkomba

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

c7765cba-ce13-51c8-80b3-68fach5fdf4a